

MEMORIAL

Generacja 2010

adres córki:
Anna Skotnicka
ul.
30-074 Kraków
tel.

AK
Kraków

+

SOKOŁOWSKA Janina
Anna

pan. Żaremba-Hadziacka
ps. "Babcia"

2988/WSK

SPIS ZAWARTOŚCI TĘCZKI —

SOKOŁOWSKA

Janina T. 2988/WSK

I. Materiały dokumentacyjne —

I/1 — relacja właściwa —

I/2 — dokumenty (sensu stricto) dot. osoby relatora —

I/3 — inne materiały dokumentacyjne dot. osoby relatora —

II. Materiały uzupełniające relację ✓ k. 7, 9, 8

III. Inne materiały (zebrane przez „relatora”): —

III/1 — dot. rodziny relatora —

III/2 — dot. ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3 — dot. ogólnie okresu okupacji (1939–1945) —

III/4 — dot. ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5 — inne... —

IV. Korespondencja —

V. Wypisy ze źródeł [tzw. „nazwiskowe karty informacyjne”] ✓ 1

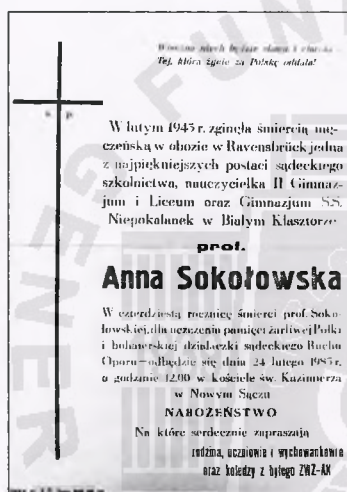
VI. Fotografie ✓ zob. II/6

- II. Materiały uzupełniające relację:
- z cyklu "Nasze wspomnienia" - art. "Matka i córka w czasie wojny" w "Głos Koleżeński" 43, s. 23-24. Msp. Kserokopia, K. 1, s. 1-2.
 - Biogram Sokolowskiej Jany Anny w: "Polski Słownik Biograficzny" zeszyt 164 K-CA - Kraków 2000. Karta tytułowa i s. 95-96. Msp. Kserokopia, K. 3, s. 3-5.
 - Biogram Sokolowskiej Jany Anny w: "Białe źródła", foto p. s. 119-121, Msp. Kserokopia, K. 3, s. 6-8.

GEOS KOLEŻENSKI 43
NASZE POŻEGNANIA Warszawa 20 24 11/1
s. 23-24

MATKA I CÓRKA W CZASIE WOJNY

Ś.+P. Anna z Zaremba-Hadziackich
Sokołowska (1878 – 1945)

Rodzina Sokołowskich zamieszkiwała na dawnych Kresach Wschodnich w Sławowie koło Żytomierza. Tam właśnie urodziła się Alina, trzecie dziecko Kazimierza i Anny. Wybuch rewolucji październikowej unicestwił ich spokojne, rodzinne życie. Kazimierz Sokołowski, jako właściciel majątku i *prezident* („prezes Ziemstwa”) został aresztowany i zmarł w więzieniu z wycieńczenia, gdy Alinka miała kilka miesięcy. Jej matka z trojgiem dzieci, wyrzucona z majątku,

ukrywała się przez 5 lat w wiejskiej chałupie u życzliwych sąsiadów. W 1922 r. staraniem rodziny w Warszawie, po miesięcznej podróży, wdowa z dziećmi dotarła do Polski.

Anna, która w 1905 r. ukończyła studia na UJ, a potem kursy pedagogiczne w Cieszynie, rozpoczęła pracę nauczycielki języka polskiego w starszych klasach gimnazjum męskiego w Miechowie. W roku 1927 wraz z dziećmi przeniosła się do Nowego Sącza, gdzie podjęła pracę polonistki w II Gimnazjum Męskim i Prywatnym Gimnazjum Sióstr Niepokalanek.

W czasie II wojny Anna Sokołowska zaangażowała się w Ruch Oporu na Ślądczyźnie. Jako kurier AK przewoziła pieniądze na zakup broni, a swoje mieszkanie oddała do dyspozycji dowództwa okręgu Armii Krajowej. Zaangażowała się także w pomoc Żydom w getcie, przynosząc im leki, żywność i odzież. W domu przechowywała 2 farmaceutki Żydówki. Wskutek donosu Niemcy aresztowali wszystkie trzy panie, Żydówki rozstrzelali, a Annę przewieźli na 10 miesięcy do więzienia na Montelupich

11/3

TOM XL/1

ZESZYT 164

P O L S K A A K A D E M I A N A U K
P O L S K A A K A D E M I A U M I E J Ę T N O Ś C I

POLSKI SŁOWNIK BIOGRAFICZNY

SOCZYŃSKI KAROL — SOKOŁOWSKI MARIAN

Wpłynęło dnia 20 XI 1939
L.dz. 4202 484 10a

WARSZAWA — KRAKÓW 2000

z r. 1972: „Handel Zagraniczny” nr 5/6 (fot.), „Tryb. Ludu” nr 95, 99, „Życie Gospodarcze” nr 16 (fot.), „Życie Warszawy” nr 82; — Arch. Szkoły Głównej Handlowej w W.: sygn. 12698 (akta studenckie S-a), sygn. S—208 (akta pracownicze S-a); — Informacje Józefa Soldaczuka z W. oraz kancelarii prawostawnej parafii św. Jana Klimaka w W.

Andrzej A. Zięba

Sokołow Jerzy (1896—1976), dziennikarz, szachista. Ur. 11 II w Jekaterynosławiu (obecnie Dniepropietrowsk na Ukrainie), w rosyjskiej rodzinie wyznania prawostawnego; był synem Jerzego, pedagoga, do r. 1919 dyrektora instytutu nauczycielskiego w Kamieniu Podolskim, i Anny z Kotlarewskich.

Po ukończeniu gimnazjum w r. 1913, podjął S. studia prawnicze na uniwersytecie w Petersburgu. Grywał wówczas amatorsko w szachy; z tamtych czasów znał podobno mistrzów świata A. Alechina i J. R. Capablankę. Studia przerwał w r. 1916 z powodu powołania do wojska; walczył na froncie rosyjsko-niemieckim w stopniu podchorążego. Od r. 1918 kontynuował studia w Charkowie. Po opanowaniu Ukrainy przez bolszewików S. wyemigrował do Polski i w l. 1919—1920 mieszkał we Lwowie, a następnie w Warszawie. Tam podjął pracę w wydawnictwie «Pomoc Szkolna», dochodząc do stanowiska kierownika działu redakcyjnego. W r. 1923 przeprowadził się do Ostrowi Mazowieckiej, gdzie pracował w dziale rachuby firmy «Krezonaft». W r. 1926 został członkiem kolegium redakcyjnego warszawskiego czasopisma dla młodzieży „Mój Przyjaciel”; mieszkał wówczas w Rembertowie. W r. 1929 wydał podręcznik *Język rosyjski dla Polaka bez pomocy nauczyciela* (W., Wyd. 2 1937). W l. 1930—32 był redaktorem „Mojego Przyjaciela”, a po jego upadku utrzymywał się z przekładów, głównie literatury radzieckiej. Od r. 1933 do wybuchu drugiej wojny światowej pracował jako redaktor Działu Dalekowschodniego w Agencji Telegraficznej «Express» powiązanej z oddziałem II Sztabu Głównego WP (Ekspozytura II) i Min. Spraw Zagranicznych, a ukierunkowanej na działalność dywersyjną wobec ZSRR.

Na początku okupacji niemieckiej w r. 1939 S. był zatrzymany przez Gestapo i utracił pracę. Po ukończeniu magistrackiego kursu dla szklarzy pracował przez dwa lata w tym zawodzie, a następnie utrzymywał się z handlu. W r. 1944 po powstaniu warszawskim został wraz z rodziną wywieziony do obozu pracy przymusowej w Zittau (Saksonia). Do Warszawy powrócił w maju 1945 i powrócił do pracy dziennikarskiej, współpracował z „Dziennikiem Ludowym”. W kwietniu 1946 podjął pracę w Biurze Kontroli Polskiego Radia na stanowisku kontrolera audycji politycznych i informacyjnych. W styczniu 1947 wstąpił do Polskiej Partii Robotniczej. T.r. został członkiem Rosyjskiego Tow. Dobroczyńności

w Polsce. Od stycznia 1948 do 1952 S. był referentem spraw słowiańskich w Dziale Współpracy z zagranicą w Polskim Radiu. Od czerwca 1950 przewodniczył prezydium Rosyjskiego Tow. Kulturalno-Oświatowego w Polsce.

W l. sześćdziesiątych S. powrócił do sportu szachowego; poświęcił się grze korespondencyjnej. W l. 1968—70 zwyciężył w finale korespondencyjnych szachowych mistrzostw Polski. W grudniu 1971 został wybrany do Zarządu Komisji Szachowej Gry Korespondencyjnej Polskiego Związku Szachowego (PZSzach.). Był współredaktorem „Komunikatu Komisji Gry Korespondencyjnej PZSzach.”, w którym publikował krótkie analizy debiutów szachowych; opracował także rozprawę *O szachów naturze rzeczywistej* (nie opublikowana). Reprezentował Polskę w wielu meczach międzynarodowych. W l. 1972—6 był członkiem reprezentacji narodowej w rozgrywkach eliminacyjnych VIII Olimpiady Szachowej w Grze Korespondencyjnej (rozgrywki finałowe rozpoczęły się już po jego śmierci). W dn. 11—19 XI 1976 Prezydium Międzynarodowej Federacji Szachowej Gry Korespondencyjnej (ICCF — International Chess Correspondence Federation) na posiedzeniu w Bukareszcie potwierdziło wypełnienie przez niego normy mistrza międzynarodowego. Zmarł 11 XI 1976 w Warszawie i pochowany został tamże na cmentarzu Prawostawnym (kw. 58—I-II—17); po śmierci S-a rozegrano dedykowany mu turniej szachowy. Posiadał członkostwo honorowe PZSzach. oraz Złotą Odznakę i Medal 50-lecia PZSzach.

W małżeństwie z Klaudią z Tomaszewskich, miał S. syna, Dymitra (zob.).

Litmanowicz W., Giżycki J., Szachy od A do Z, W. 1986—7 I—II; — Kocem E., Obrady Prezydium ICCF w Bukareszcie, „Szachy” 1976 nr 12; — „Komunikat Komisji Szachowej Gry Korespondencyjnej Polskiego Związku Szachowego” 1971 nr 1, 1973 nr 1, 1974 nr 2, 1975 nr 3, 1977 nr 1; — Nekrologi: „Tyg. Powsz.” 1977 nr 4, „Życie Warszawy” 1976 nr 278; — Arch. Szkoły Głównej Handlowej w W.: sygn. 12698, S—208 (akta syna S-a, Dymitra); — Informacja kancelarii prawostawnej parafii św. Jana Klimaka w W. oraz biura Kadr i Szkolenia Polskiego Radia w W.

Andrzej Essen

Sokołow Florian zob. **Sokołow Florian**

Sokołow Nahum zob. **Sokołow Nahum**

Sokołowska (Zaremba-Sokołowska) z Hadziackich (z Zaremba-Hadziackich) Janina Anna, pseud. Babcia (1878—1945), nauczycielka szkół średnich, działaczka społeczna i konspiracyjna. Ur. 17 V w Żytomierzu w polskiej rodzinie ziemiańskiej jako jedyne dziecko Hipolita, właści-

96
 X ~~Właścicielka~~ majątku Sławów pod Żytomierzem, i Wilhelminy z Kruszewskich.

S. pobierała nauki w domu, następnie ukończyła Wyższe Kursy dla Kobiet A. Baranieckiego w Krakowie. W r. akad. 1901/2 jako hospitantka studiowała na Wydz. Filozoficznym, a w l. 1904—6 w Studium Rolniczym UJ. W czasie studiów zmieniła wyznanie z prawosławnego na katolickie. W l. 1913—16 była przewodniczącą Koła Kobiet Polskich w Żytomierzu i pracowała w Komitecie Pomocy Ofiarom Wojny, a w l. 1917—19 była nauczycielką w Gimnazjum Macierzy Polskiej tamże.

✓ Po rewolucji bolszewickiej, śmierci aresztowanego męża (1920) i utracie majątku, S. w r. 1922 przyjechała do Polski i zamieszkała w Warszawie. Działała w warszawskim Kole Kresowiaków. Od lutego do listopada 1923 pracowała w Referacie Oświatowym Szpitala Ujazdowskiego, potem podjęła nieudaną próbę prowadzenia własnego sklepu, wreszcie po odbyciu kursu pedagogicznego w Cieszynie i po zdaniu egzaminu państwowego uzyskała prawo nauczania języka polskiego w szkołach średnich. W l. 1924—8 była polonistką w Gimnazjum Męskim im. Tadeusza Kościuszki w Miechowie. W r. 1928 przeniosła się do Nowego Sącza, gdzie została nauczycielką języka polskiego w II Gimnazjum Państwowym (późniejszym II Państwowym Gimnazjum i Liceum im. Króla Bolesława Chrobrego), a w r. 1929 także w miejscowym Prywatnym Gimnazjum SS. Niepokalanek.

✓ W czasie drugiej wojny światowej S. w październiku 1939 podjęła pracę w konspiracji, działała w Służbie Zwycięstwu Polski, następnie Związku Walki Zbrojnej (ZWZ) i Armii Krajowej (AK). Jej dom przy ul. Szujskiego 10 był punktem kontaktowym dla kurierów udających się przez Słowację na Węgry, składnicą pieniędzy przenoszonych z Węgier i przekazywanych przez S-ą do Komendy Okręgu ZWZ/AK w Krakowie oraz do Komendy Głównej w Warszawie, wreszcie punktem kontaktowym Inspektoratu Nowosądeckiego AK (Strumienie—Niwy) i kwaterą sztabu Inspektoratu (czasowo), a także miejscem przechowywania prasy, a przejściowo także siedzibą radiostacji. S. czynna była również w tajnym nauczaniu oraz w Akcji Pomocy Żydom «Żegota»: dostarczała do getta m.in. leki i żywność, a w swoim domu ukrywała przez jakiś czas dwie młode Żydówki. Aresztowana 17 X 1943, po przesłuchaniach w miejscowej placówce Gestapo, osadzona została w więzieniu Montelupich w Krakowie. Dn. 2 VI 1944 wywieziono ją do obozu koncentracyjnego Ravensbrück (Sondertransport — poz. nr 47 na liście transportowej jako Anna Sokołowska-Zaremba nr 41131). W obozie zatrudniona była w pończoszarni, pomagała słabszym psychicznie i fizycznie więźniarkom. W styczniu 1945 zachorowała na czerwonkę i została zabita zastrzykiem fenolu, wedle innej

wersji wraz z grupą chorych kobiet stracona została w komorze gazowej w lutym 1945 (przypuszczalnie 15 II). Była odznaczona Srebrnym Krzyżem Zasługi (1937). W r. 1989 S. otrzymała pośmiertnie Medal «Sprawiedliwy Wśród Narodów Świata» przyznany przez Inst. Yad Vashem w Jerozolimie.

S. była zamężna za Kazimierzem Sokołowskim, synem lekarza żytomierskiego Władysława. Po jego śmierci sama wychowywała i wykształciła troje dzieci (pierwsza córka zm. w niemowlęctwie): Zygmunta (1908—1973), inżyniera rolnika, Tadeusza, prawnika, który pod pseud. Ogór był kurierem do Budapesztu do początków maja 1940, następnie żołnierzem 1. DP grenadierów we Francji, oraz Aline, zamężną l. v. za Juliuszem Russockim (1908—1945), 2. v. za Romanem Skotnickim, psychologa, działaczkę Polskiego Tow. Higieny Psychiczej i pracownicę Akad. Medycznej w Krakowie.

Chrobaczyński J., Słownik biograficzny nauczycielek w Małopolsce w latach II wojny światowej, Kr. 1995 s. 394 (mylny r. ur. 1879); Słownik biograficzny nauczycieli ziemi krakowskiej ofiar wojny 1939—1945, Wr. 1988; Słownik uczestniczek walki o niepodległość Polski, W. 1988 (fot.); Jasiewicz K., Lista strat ziemianstwa polskiego 1939—1956, W. 1995; Kiedrzyńska W., Ravensbrück, Kobiety obóz koncentracyjny, Wyd. 2, W. 1965 s. 421 (lista transportowa); Walczak M., Ludzie nauki i nauczyciele podczas II wojny światowej. Księga strat osobowych, W. 1995; — Bieniek J., Między Warszawą a Budapesztem, „Roczn. Sądecki” T. 9: 1968 s. 275, 278—9, 300, 340; tenże, Wojskowy ruch oporu w Sądecczyźnie, tamże T. 12: 1971 cz. I s. 316—17, 330, 339—40, 354—7 (fot.); Kleszcz H., Hart kresowej niewiasty. Anna Janina z Zarembów Sokołowska (1878—1945), „Alma Mater” 2000 nr 17 s. 22—5 (fot.); Korsak A. M., Akcja «Żegota» w powiecie nowosądeckim, „WTK” 1972 nr 50 (fot.), 51, 52, 53; tenże, Nauki pospolite ruszenie, tamże 1977 nr 16; Perkowska U., Studentki Uniwersytetu Jagiellońskiego w latach 1894—1939, Kr. 1994; Smajdor E., Wierni ojczyźnie. Szkice z dziejów tajnej oświaty i udziału nauczycieli w ruchu oporu przeciw okupantowi hitlerowskiemu w Sądecczyźnie, Limanowskim, Gorlickim i na Podhalu, Nowy Sącz 1988 s. 20—1; Wroński S., Zwolakowa M., Polacy i Żydzi, W. 1971; — Poczętowska J., Na wschodniej rubieży. Kijów—Żytomierz, w: Wierna służba. Wspomnienie uczestniczek walk o niepodległość 1910—1915, W. 1927; — „Dzien. Pol.” 1978 nr 106; — Arch. UJ: Katalogi Studenckie S II 170; Kom. Hist. Kobiet w Walce o Niepodległość w W.: II—S 247 F.; — Informacje wnuka Aleksandra B. Skotnickiego z Kr.

Marek Getter

~~Sokołowska ze Skarbków Anna Maria Aurelia, pseud. i krypt.: Mieczysław Awdancz, A. Habdank, Janek, Anna S., pisała też pod nazwiskiem Anna Skarbek, Anna Skarbek-Sokołowska (1878—1972) literatka, działaczka społeczno-oświatowa. Ur. 14 VII we Lwowie, była córką ziemianina Alfreda Mieczysława Skarbka oraz~~

16

Sokołowska Janina Anna, „Babcia”, (1878–1945) – nauczycielka, uczestniczka konspiracji.

Urodzona 17 maja 1878 r. w Żytomierzu. Była jedyną córką Hipolita Zaremby–Hadziackiego (właściciela majątku Sławów pod Żytomierzem) i Wilhelminy z d. Krużewskiej. W 1900 r. wyjechała do Krakowa, gdzie ukończyła Wyższe Kursy dla Kobiet A. Baranieckiego. W roku szkolnym 1901/2 była wolną słuchaczką na Wydziale Filozoficznym UJ, a w latach 1904–1906 w Studium Rolniczym UJ. W tym czasie mieszkała na stacji u rodziny Rogoszów. W okresie studiów przeszła z prawosławia na katolicyzm. Po ukończeniu studiów brała udział w organizacji szkolnictwa polskiego w Żytomierzu. W latach 1913–1916 była przewodniczącą Koła Kobiet Polskich, które prowadziło akcję oświatową wśród polskiej młodzieży, urządzając w latach 1915–1917 legalne i nielegalne odczyty. Z tego powodu została aresztowana, po krótkim czasie zwolniono ją. W swoim majątku założyła bibliotekę i szkołę polską. Działała w Komitecie Pomocy Ofiarom Wojny. Od 1917 do 1919 r. była wychowawczynią, nauczycielką i inspektorką w Gimnazjum „Macierzy Polskiej” w Żytomierzu. Po rewolucji bolszewickiej utraciła majątek, a niebawem i męża (aresztowanego i zamęczonego w czasie śledztwa). Ukrywała się wraz z dziećmi w chłopskim domu, pozostała w rodzinnych stronach, aby opiekować się ukrytą, sparaliżowaną matką. W 1922 r., po licznych interwencjach szwagra, lekarza płk. Władysława Sokółowskiego, przybyła z trójką dzieci do Warszawy. Działała w warszawskim Kole Kresowiaków. Od lutego do listopada 1923 r. pracowała w Referacie Oświatowym Szpitala Ujazdowskiego, następnie próbowała bez powodzenia prowadzić sklep. Pozostawiła dzieci pod opieką krewnych i wyjechała na pół roku do Cieszyna, aby ukończyć kurs pedagogiczny. Od 1924 do 1928 r. była polonistką w Gimnazjum Męskim im. T. Kościuszki w Miechowie. Z powodu choroby córki przeniosła się do Nowego Sącza, gdzie została nauczycielką języka polskiego w II Gimnazjum Państwowym (później II Państwowym Gimnazjum i Liceum im. Króla Bolesława Chrobrego) oraz prywatnym Gimnazjum ss. Niepokalanek. Od początku okupacji niemieckiej niosła pomoc innym, m. in. organizując w pierwszym roku wojny paczki żywnościowe dla sądeckich sióstr niepokalanek. W październiku 1939 r. wstąpiła do SZP, później ZWZ i AK. Z jej mieszkania przy ul. Szujskiego 10 korzystali liczni żołnierze, uchodzący przez zieloną granicę na Zachód, kurierzy oraz władze Inspektoratu Nowosądeckiego AK. Był tam także punkt kontaktowy, miejsce przechowywania prasy i radiostacji, a czasowo również siedziba sztabu. Była także kurierką przewożącą pieniądze dostarczane z Węgier dla Komendy Okręgu ZWZ/AK w Krakowie i Komendy Głównej w Warszawie. Po utworzeniu w Nowym Sączu getta, jako działaczka Akcji Pomocy Żydom „Żegota”, organizowała pomoc, dostarczając Żydom

żywność i leki. Sama ich także u siebie przechowywała, organizowała ucieczki z getta i transportów do Treblinki, a dla ukrywających się kryjówki i pomoc. Dwie Żydówki ukrywała u siebie przez wiele miesięcy. Wykorzystywała wykonywaną w różnych urzędach pracę dla wyrabiania Żydom fałszywych dokumentów. Brała również udział w tajnym nauczaniu. W związku z prowadzoną działalnością była dwukrotnie aresztowana. Po pierwszym aresztowaniu wkrótce zwolniono ją z więzienia. Po raz drugi została zatrzymana 17 października 1943 r. i po przesłuchaniach w miejscowej placówce gestapo osadzona w więzieniu na Montelupich. Szczegółowa rewizja w domu nie przyniosła efektów, znaleziono jedynie drzewce od sztandaru haftowanego dla polskich organizacji powstańczych. Po blisko ośmiomiesięcznym pobycie w więzieniu 2 czerwca 1944 r. wywieziono ją do KL Ravensbrück. Pracowała tam w pończoszarni. Również w tych warunkach nie porzuciła swojego powołania pedagogicznego i udzielała konwersacji dwudziestoparoletniej wówczas późniejszej aktorce Zofii Rysiównie. Podczas apeli na 30-stopniowym mrozie dodawała innym odwagi recytując Mickiewicza.

W styczniu 1945 r. zapadła na czerwonkę i została zamordowana wraz z grupą innych chorych.

Odnaczona Srebrnym Krzyżem Zasługi (11 listopada 1937), Medalem „Sprawiedliwy Wśród Narodów Świata” (pośmiertnie – 8 września 1989), została też uhonorowana sosną jerozolimską w Alei Sprawiedliwych Wśród Narodów Świata w Jerozolimie, którą w jej imieniu zasadziła w 1989 roku córka Alina.

Była zamężna z Kazimierzem Sokołowskim (zm. 1920, synem żytomierskiego lekarza Władysława, aresztowanym i zamęczonym przez Sowieców). Miała synów Zygmunta (ur. 1908–1973, inż. rolnika, uczestnika konspiracji, po wojnie dyrektora PGR na Pomorzu) i Tadeusza (ur. 1913, prawnika, kuriera, następnie por. II Korpusu, uczestnika bitwy pod Monte Cassino, zamieszkałego w Kanadzie) oraz córki Alinę (zmarłą w niemowlęctwie) i również Alinę (1917–2002, mgr. psychologii, pracownika AM, działaczkę Polskiego Towarzystwa Higieny Psychiczej i współorganizatorkę krakowskiego Telefonu Zaufania, zamężną 1^ovoto Russocką, 2^ovoto Skotnicką).

Bieniek J., *Między Warszawą a Budapesztem*, „Rocznik Sądecki” t. 9, 1968, s. 275, 278–279, 300, 340; Bieniek J., *Wojskowy ruch oporu na Sądecczyźnie*, „Rocznik Sądecki” t. 12, 1971, cz. 1, s. 316–317, 330, 339–340, 354–357 [fot.]; Chrobaczyński J., *Słownik biograficzny nauczycielek w Małopolsce w latach II wojny światowej*, Kraków 1995, s. 394 [błędny rok ur.]; Jasiewicz K., *Lista strat ziemiaństwa polskiego 1939–1956*, Warszawa 1995; Kiedrzyńska W., *Ravensbrück, Kobiety obóz koncentracyjny*, Warszawa 1965, s. 421; Kleszcz H., *Hart kresowej niewiasty. Anna Janina z Zarembów Sokołowska (1878–1945)*, „Alma Mater” 2000, nr 17, s. 22–25; Korsak A. M., *Akcja „Żegota” w powiecie nowosądeckim*, „WTK” 1972, nr 50 [fot.]; 51, 52, 53; Korsak A. M., *Nauki wspólne ruszenie*, „WTK” 1977, nr 16; Perkowska U., *Studentki Uniwersytetu Jagiellońskiego*

łońskiego w latach 1894–1939, Kraków 1994; Poczęstowska J., *Na wschodniej rubieży. Kijów–Żytomierz* [w:] *Wierna służba. Wspomnienie uczestniczek walk o niepodległość 1910–1915*, Warszawa 1927; *Słownik biograficzny nauczycieli ziemi krakowskiej ofiar wojny 1939–1945*, Wrocław 1988; *Słownik uczestniczek walki o niepodległość Polski*, Warszawa 1988 [fot.]; Smajdor E., *Wierni ojczyźnie. Szkice z dziejów tajnej oświaty i udziału nauczycieli w ruchu oporu przeciw okupantowi hitlerowskiemu w Sądecczyźnie, Limanowskiem, Gorlickiem i na Podhalu*, Nowy Sącz 1988, s. 20–21; Walczak M., *Ludzie nauki i nauczyciele podczas II wojny światowej. Księga strat osobowych*, Warszawa 1995; Wroński S., Zwolakowa M., *Polacy i Żydzi*, Warszawa 1971; oświadczenie J. Bieńka z 24 VII 1989 r. dotyczące działalności A. Sokołowskiej w czasie okupacji, oświadczenie R. Kempnińskiej z 21 VII 1989 r. dotyczące udzielonej jej przez A. Sokołowską pomocy, pisemna relacja córki Aliny, dyplomy nadanych odznaczeń – w posiadaniu wnuka, prof. Dr. hab. med. Aleksandra B. Skotnickiego, relacje współwięźniarki Zofii Rysiówny i sąsiadki z Nowego Sącza Danuty Szaflarskiej.

Halina Kleszcz, Janusz Wojtycza

Struś Stanisław, „Miś”, (1919–1984) – technik mechanik, żołnierz AK, podharc mistrz.

Urodzony 3 grudnia 1919 r. w Krakowie. Syn Stanisława (zm. 1955, krawca) i Eugenii z d. Mohr. Miał młodszą siostrę Wandę (zm. 1986, zamężną Pawłowicz). Do harcerstwa wstąpił w 1930 r., a w październiku 1932 r. zorganizował zastęp w III Podgórskiej Drużynie Harcerzy działającej w Szkole Powszechnej im. T. Kościuszki. W listopadzie 1934 r. złożył przyrzeczenie harcerskie i brał udział w kolejnych corocznych obozach drużyny. W 1936 r. prowadził pięciodniową wędrówkę zastępu po Beskidach Zachodnich. Po ukończeniu szkoły podjął pracę kreślacza w Fabryce Maszyn, Kotłów i Wagonów L. Zieleniewski i Fitzner-Gamper w Krakowie. Równocześnie ukończył kurs kreśleń technicznych inż. H. Gajewskiego w Warszawie. Od 1938 r. był drużynowym III Podgórskiej Drużyny Harcerzy. W 1939 r. był komendantem obozu drużyny w Podspadach. Józef Kondracki wprowadził go do II plutonu XIV kompanii „Żelbetu”. W czerwcu 1944 r. został skierowany przez inspektorat krakowski do oddziału partyzanckiego „Śmiały” zgrupowania „Murawa” działającego w Obwodzie Myślenice AK. Po styczniu 1945 r. reaktywował III Podgórską Drużynę Harcerzy przy Szkole Podstawowej im. T. Kościuszki, z którą następnie wyjechał na obóz do Chrobocz koło Jordanowa. Drużynę tę prowadził do grudnia 1945 r. Od września 1945 r. pracował w Fabryce Wyrobów Metalowych w Krakowie, ucząc się równocześnie w Państwowym Technikum w Bytomiu. Po jego ukończeniu w 1948 r. pracował w Instytucie Odlewnictwa i Centralnym Biurze Konstrukcyjnym Maszyn i Urządzeń Odlewniczych. Od kwietnia do listopada 1957 r. pełnił funkcję zastępcy komendanta Hufca Kraków–Podgórze, a na-

J. 2988/WSK

AK
Kraków

+ SOKOŁOWSKA Janina Anna
2 d. Zaremba-Hadziacka
ps. „Babcia”

V. Wypisy ze źródeł - mazurskie karty informacyjne 1-

I/S + Sokołowska Janina Anna ps. Babcia AK Okręg
ur. 17.05.1878 Żytomierz Kraków
zamordowana przez Gestapo 1945
nauczycielka
od X/39-SZP-ZWZ-AK
Kurier Zagraniczny działaczka Żegoty
od.17.X1943 aresztowana przez Gestapo
więziona Montelupich KL Ravensbrück

zob, Małopolski Słownik Biograficzny
tom 8 str 119-120

OPR
HARMONIA WYJAZDOWA

Jarina

SOKOŁOWSKA

